

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.10.2003, sp. zn. 32 Odo 879/2002, ECLI:CZ:NS:2003:32.ODO.879.2002.1

Číslo: 45/2004

Právní věta: Při posuzování důvodnosti námitky promlčení vznesené až v odvolacím řízení se nepřihlíží k nepřipustně uplatněným novým skutečnostem a důkazům (§ 205a, § 211a o. s. ř.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.10.2003

Spisová značka: 32 Odo 879/2002

Číslo rozhodnutí: 45

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odvolání, Promlčení

Předpisy: § 100 odst. 1 předpisu č. 40/1964Sb.
§ 119a odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.
§ 205a odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.
§ 211a odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.
§ 388 odst. 1 předpisu č. 513/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V r c h n í s o u d v P r a z e r o z s u d k e m z e d n e 4 . 6 . 2 0 0 2 p o t v r d i l r o z s u d e k K r a j s k é h o s o u d u v P l z n i z e d n e 2 7 . 3 . 2 0 0 1 v b o d e c h I . a I V . v ý r o k u , k t e r ý m i b y l o ž a l o v a n é u l o ž e n o z a p l a t i t ž a l o b k y n i 7 2 9 6 6 0 K č s p ř í s l u š e n s t v í m a b y l o r o z h o d n u t o , ž e ž á d n ý z ú č a s t n í k ů n e m á p r á v o n a n á h r a d u n á k l a d ů ř í z e n í (v ý r o k I .) . O d v o l a c í s o u d d á l e r o z h o d l , ž e ž á d n ý z ú č a s t n í k ů n e m á p r á v o n a n á h r a d u n á k l a d ů o d v o l a c í h o ř í z e n í (v ý r o k I I .) . V b o d e c h I I . a I I I . v ý r o k u , k t e r ý m i b y l o ř í z e n í o h l e d n ě č á s t k y 3 6 1 1 4 2 K č z a s t a v e n o a ž a l o b a c o d o č á s t k y 3 8 5 8 0 0 K č s p ř í s l u š e n s t v í m z a m í t n u t a , z ů s t a l r o z s u d e k s o u d u p r v n í h o s t u p n ě n e d o t č e n , n e b o ť n e b y l o d v o l á n í m ž a l o v a n é n a p a d e n .

V posuzované věci se žalobkyně domáhala po žalované úhrady nezaplacených faktur s příslušenstvím za dodané škrobárenské výrobky. Soud prvního stupně vzal na základě provedeného dokazování za prokázané, že žalované vzniklo bezdůvodné obohacení tím, že její právní předchůdce výrobky od právního předchůdce žalobkyně převzal a faktury č. 500516 a č. 500826 nezaplatil. Proto s ohledem na povahu zboží, které již nešlo vydat, rozhodl tak, že žalobě v rozsahu shora uvedených faktur včetně úroku z prodlení počítaného ode dne následujícího po doručení žaloby vyhověl. V rozsahu zpětvzetí žaloby pak řízení zastavil a ve zbývajících částech žalobu zamítl, neboť z provedeného dokazování neměl za prokázané, že by vzniklo žalované v rozsahu faktury č. 500846 bezdůvodné obohacení.

Podle odvolacího soudu zjistil soud prvního stupně správně a úplně skutkový stav věci, proto z něho při přezkoumání odvolání žalované vyšel a ztotožnil se i s jeho právním posouzením věci. Odvolatelce, podle jejíhož názoru soud prvního stupně dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním, a která v rámci odvolacího řízení uplatnila námitku promlčení žalovaného nároku, nepřisvědčil. Odvolací soud se námitkou promlčení nezabýval, neboť podle jeho názoru ji nelze podřadit pod žádnou ze skutečností uvedených v § 205a o. s. ř., které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně a které jsou u odvolání proti rozsudku nebo usnesení ve věci samé odvolacím důvodem.

Námitku odvolatelky k postupu soudu prvního stupně, který shledal oprávněným žalobní nárok prokazovaný pouze fotokopii listin, shledal jako nedůvodnou. Odvolávaje se na postup pro provádění důkazu listinou upravený v ustanovení § 129 odst. 1 o. s. ř. odvolací soud uzavřel, že žalovaná žádnou konkrétní námitku, kromě nečitelnosti razítek, aniž sdělila, o která razítka jde, se kterou se soud prvního stupně podle odvolacího soudu vypořádal v odůvodnění svého rozsudku, neuvedla. Například nenamítala zfalšování listiny, podpisu či razítek na listinách, přičemž výhrada odvolatelky, že se jedná o pouhé fotokopie listin, není sama o sobě námitkou, která by správnost či pravost listin zpochybňovala. Proto rozsudek soudu prvního stupně v rozsahu napadeném odvoláním jako věcně správný potvrdil.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, jehož přípustnost opřela o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a důvodnost o ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jehož prostřednictvím odvolacímu soudu vytkla, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Tohoto konkrétního pochybení se podle dovolatelky dopustil odvolací soud tím, že nesprávnou aplikací ustanovení § 119a a § 205a o. s. ř. nepřihlédl k její námitce promlčení uplatněné v odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně a přiznal tak žalobkyni promlčený nárok. Citujíc konkrétní dosavadní judikaturu Nejvyššího soudu, jakož i konkrétní odbornou literaturu, je podle názoru dovolatelky námitka promlčení námitkou právní, které se koncentrační zásada vyjádřená v uvedených zákonných ustanoveních netýká, a proto je možné uplatnit toto právo, tj. vznést námitku promlčení, i v odvolacím řízení a je povinností soudu se na základě jejího uplatnění otázkou promlčení zabývat. Podle dovolatelky měl odvolací soud žalobu zamítnout, neboť námitku promlčení nároku vznesla ještě před právní moci rozhodnutí, což však neučinil. Proto navrhla, aby odvolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, přičemž rovněž požádala o odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí.

Se zřetelem k době vydání rozsudků soudů obou stupňů se uplatní pro dovolací řízení - v souladu s body 1., 15. a 17., hlavy I., části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony - občanský soudní řád ve znění účinném od 1. 1. 2001.

Nejvyšší soud shledal dovolání ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 o. s. ř. přípustným, neboť v otázce, zda vznesení námitky promlčení lze považovat za uplatnění nové skutečnosti s režimem a důsledky podle § 119a a § 205a o. s. ř., přisuzuje napadenému rozhodnutí po právní stránce zásadní význam.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Jelikož vady řízení uvedené v ustanovení § 242 odst. 3 o. s. ř., k nimž dovolací soud přihlíží, i když nebyly v dovolání uplatněny, se z obsahu spisu nepodávají a dovolatelka je ani netvrdila, přezkoumal Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu z důvodu uplatněného dovolatelkou.

Prostřednictvím dovolacího důvodu uvedeného v ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. lze namítat, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

O nesprávné právní posouzení věci se jedná, jestliže soud při aplikaci právních předpisů na zjištěný skutkový stav použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo použil sice správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil, popřípadě aplikoval.

Z ustanovení § 101 odst. 1 písm. a) o. s. ř. vyplývá, že k dosažení účelu řízení jsou účastníci povinni tvrdit všechny pro rozhodnutí věci významné skutečnosti. Podle § 119a odst. 1 o. s. ř. před skončením jednání je předseda senátu povinen, s výjimkou věcí uvedených v § 120 odst. 2, účastníky přítomné při jednání poučit, že všechny rozhodné skutečnosti musí uvést a že důkazy musí být označeny dříve, než ve věci vyhlásí rozhodnutí, neboť později uplatněné skutečnosti a důkazy jsou odvolacím důvodem jen za podmínek uvedených v § 205a. Konečně z ustanovení § 205a odst. 1 o. s. ř. plyne, že skutečnosti nebo důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jsou u odvolání proti rozsudku nebo usnesení ve věci samé odvolacím důvodem jen v případech stanovených v tomto ustanovení.

Systém neúplné apelace, příznačný v platné právní úpravě pro sporné řízení, vychází ze zásady, že soud prvního stupně je instancí skutkovou, u které mají být zásadně provedeny všechny účastníky navržené důkazy potřebné k prokázání sporných právně významných skutkových tvrzení. Za tím účelem ukládá občanský soudní řád účastníku povinnost tvrdit před soudem prvního stupně všechny právně významné skutečnosti, které existovaly v době řízení před soudem prvního stupně a označit dostupné důkazy způsobilé k jejich prokázání. O této povinnosti musí být účastník poučen podle potřeby v průběhu celého řízení (§ 5, § 118a o. s. ř.), a výslovně pak před rozhodnutím ve věci samé (§ 119a o. s. ř.). Uplatněním skutečností ve smyslu § 119a, § 205a a § 211a o. s. ř. se rozumí především tvrzení účastníků o všech skutečnostech významných pro rozhodnutí věci z hlediska skutkové podstaty právní normy, která má být ve věci aplikována, tedy tvrzení o těch skutečnostech, jimiž účastník realizuje svoji povinnost tvrzení (§ 101 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.). Námitku promlčení vznesenou dlužníkem (povinnou osobou) však za uplatnění skutečností ve smyslu § 119a, § 205a a § 211a o. s. ř. považovat nelze. I když se dlužník námitkou promlčení dovolává právní skutečnosti, totiž uplynutí promlčecí doby, neuplatňuje samotnou námitkou promlčení takové skutečnosti, které by byl povinen uvést v rámci své povinnosti tvrzení, nýbrž uplatňuje pouze své právo dovolat se promlčení. Právo dlužníka vznést námitku promlčení žádný hmotněprávní ani procesní předpis nekoncentruje do určitého stadia řízení, přičemž z povahy námitky promlčení, dané hmotněprávní úpravou (§ 100 odst. 1 obč. zák., § 388 odst. 1 obč. zák.), plyne, že ji lze uplatnit kdykoli v průběhu řízení až do právní moci rozhodnutí o věci, tedy i v rámci odvolacího řízení (shodně srov.: Jehlička, O., Švestka, J., Škárová, M. a kol. Občanský zákoník Komentář 6. vydání, Praha C. H. Beck 2001, strana 379, dále Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 6. vydání, Praha, C. H. Beck 2001, strana 1207). V režimu neúplné apelace (o který jde i v této věci) se však může odvolací soud zabývat námitkou promlčení vznesenou až v odvolacím řízení, jen není-li spojena s nepřipustným uplatňováním nových skutečností a důkazů (shodně srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Odo 162/2003](#), ze dne 21. 8. 2003).

Protože napadené rozhodnutí odvolacího soudu v řešení uvedené otázky zrušil není správné, Nejvyšší soud je podle § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. a věc vrátil podle § 243b odst. 3, věty první, o. s. ř. odvolacímu soudu k dalšímu řízení.